

Jeziškoslovne stvari.

Hiža. — Obliko „hiža“ zato pišemo, ker je starejša in pravilnejša, obtorej boljša ter tudi mnogo mnogo razširneje v navadi nego li „hiša“; kajti hiža (hyža) je rabila uže našim davnim dedom, in tudi novim Slovincem še zdaj rabi, kodar jim tujstvo nij pregloboko v mozeg seglo; navadna je namreč po nekaterih krajih štirške dežele (Danjko, Murko), tudi mej ogerskimi in hervatskimi Slovinci in mej belimi Kranjci; verhu tega je (brez sooblike „hiša“) običajna Serbom, Rusom, Slovakom, Poljcem in gorénjim Serbom; znana je bila tudi starim Čehom. — Oblika „hiša“ živi stisnena v mnogo ožjih mejah slovanskega sveta. Miklošič jo v svojem staroslovenskem slovarji iz spomenikov poprejšnje dobe imenuje samo jeden krat, najdeno v poznem glagolskem spisu 16. veka; a znano je, da v novejših glagolskih rokopisih jezik uže nema prvotne čistote; navadna je dalje kranjskim, koroškim in štirskim Slovincem, a Štircem ondođ, kodar so bliže Nemcev, ter tudi Čehom, od nekđaj z Nemci živóim, rabi zdaj in rabila je (poleg sooblike: chyže) od precěj starih časov, Jungmann. — Obliko „hyz-, hyž-“ nahajamo v *starej slovenščini*: hyžü m., hyzič m., hyzina f., hyzinica f., hyžnica f., hyža f., hyžina f., hyžica f., hyžda f. Haus, Kammer, Zelle, Miklošič v staroslovenskem slovarji; *beli Kranjci* govore: hiža das Haus, hiz m. hölzerner Keller im Weingarten (kar je Dolenjcem hram); v *ogerskej slovenščini* čitamo: vu hižo svojo; vu hižo njihovo; idi vu hižo; hižo na pečini; k onoj hiži; hižo na pesek; vu hižo ono, Kuzmič (Luk. X, 38; Mark. VIII, 3, II, 11; Mat. VII, 24, 25, 26, 27) itd.; v *hervatskej slovenščini*: hižah, hiže, hižu, Hablediç (Pervi otca našega Adama greh 15, 17, 451) itd., hiža Haus, hižica Häuschen, Hütte, hižni adj., hižba grosses Haus, Hablediç v svojem slovarji; hiža, hižica, Belostenec; hiža, hižica, hižička, Jambrešić; v *serbščini*: hiža, hižica, Mikalja; hižina Kammer, Vuk v rječniku; *ruski*: hižina, malaja, bédnaja izba; *staro-češki*: vam vyžehaju dvory, chyžice, rokopis kraljedvorski; *slovaški*: chyža, chyžka, Jungmann; *poljski*: chyz, hyz, chyza, chyzyk, chyzeczek, chyža, chyzyk, chyžeczek, Linde; *gorénje serbski*: khěža, Miklošič v staroslov. slovarji na 1102. strani.

Razne stvari.

Drobtine.

(Dan) in noč imata skupaj 24 ur. Vsak dan ima svoje štiri dôbe: jutro, pôludne, večer in noč. Dan se začénja s polunočjo in ž njo ga je potem tudi zopet konec. Ob dvanaajstih po noči je polunoč. Imamo délovnike, nedelje in praznike. Délovniki so dnevi, ob katerih smemo delati; ob nedeljah

in praznikih ne smemo delati; te dni počivamo, hodimo v cerkev in molimo Boga. Vsak dan bodite boljši, umnejši in pametnejši.

(Kedar se ti noge poté) vze mi in stolci drobne hrastove skorje ali še bolje šišek; posipji s tem prahom nogavice ali obvoje vsak drugi ali tretji dan, in noge se ti ne bodo potíle,